

Justis- og beredskapsdepartementet

Høringsuttalelse - ny lov om erstatning fra staten til voldsutsatte

Vi viser til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev av 4. september 2020 med forslag til ny lov om erstatning fra staten til voldsutsatte. Loven skal erstatte lov 20. april 2001 nr. 13 om erstatning fra staten for personskade voldt ved straffbar handling m.m. (voldsoffererstatningsloven).

1. Regress og tvangsgrunnlag (punkt 15.4.1)

I punkt 15.4.1 foreslår departementet at staten alltid skal kreve regress i saker der domskravet er fraveket fordi antall fornærmede er særlig høyt. Departementet heller mot at hensynet til skadevolders rettsikkerhet tilsier at vedtak om regress ikke skal være tvangsgrunnlag for utlegg når kravet ikke har vært behandlet fra domstolene. Dagens regulering i voldsoffererstatningsloven § 17 første ledd er ikke foreslått videreført i lovutkastet.

Skattedirektoratet mener at både lovutkastet og tvangsfullbyrdsloven vil ivareta skadevolders rettsikkerhet på en betryggende måte dersom vedtaket fortsatt er særlig tvangsgrunnlag for utlegg. Under fastsettingen av kravet vil forvaltningsloven gjelde, skadevolder vil være part i saken og vedtaket kan påklages til Statens sivilrettsforvaltning. Selv om det ikke vil være bevisumiddelbarhet under saksbehandlingen, vil skadevolder gis mulighet for kontradiksjon i første- og andreinstans. Under innkrevingen av kravet vil tvangsfullbyrdslovens alminnelige regler for klage også ivareta skadevolders rettsikkerhet. Mot et særlig tvangsgrunnlag kan det som kjent fremsettes enhver innvending som kunne ha vært satt fram under et søksmål. Retten vil enten kunne foreta en prejudisiell prøving av det underliggende kravet, eller beslutte at saken skal overføres til søksmåls former etter tvangsfullbyrdsloven § 6-6.

Fordelen med at vedtaket er et særlig tvangsgrunnlag er at det ikke vil være nødvendig å ta ut søksmål i tilfeller hvor skyldner ikke motsetter seg kravet, men mangler betalingsevne. Vi antar at i saker med et høyt antall skadelidte vil det samlede kravet som regel være betydelig. Et erstatningskrav etter ny lov kan utgjøre 60 G som tilsvarer ca. 6 millioner kroner. Prosessøkonomiske hensyn taler for at der det kun er betalingsevnen som mangler skal vedtaket ikke underlegges en full behandling i retten med hovedforhandling. Direktoratet vektlegger også i denne sammenheng at i de tilfeller skadevolder betaler frivillig og ikke motsetter seg kravet, legger lovutkastet opp til at vedtaket ikke gjøres til gjenstand for domstolsprøving.

Slik unntaket fra domskravet er utformet i utkastets § 6 første ledd bokstav b vil sakene omfatte et høyt antall skadelidte, og som regel derfor et mer komplisert faktum enn i mange innkrevingssaker. Direktoratet vil ikke utelukke at retten derfor oftere vil finne det hensiktsmessig å overføre saken til søksmåls former etter tvangsfullbyrdsloven § 6-6. Dersom staten også blir pålagt å ta ut søksmål blir i så fall resultatet langt på vei det samme som etter lovutkastet. Det er vanskelig å si i hvor stor grad retten vil beslutte overføring til søksmåls former i disse sakene. Dersom man kan legge til grunn at en overføring vil være hovedregelen, vil lovutkastet være mindre problematisk. Direktoratet antar likevel at mange klager vil gjelde forhold som for eksempel trekkets størrelse, og ikke innsigelser til det underliggende kravet. Direktoratet mener derfor at en videreføring av dagens ordning hvor vedtaket er et særlig tvangsgrunnlag vil gi en mer fleksibilitet løsning enn det lovutkastet legger opp til, samtidig som skadevolders rettsikkerhet er ivaretatt på en god måte.

Dersom det fastholdes at vedtaket ikke skal være særlig tvangsgrunnlag mener Skattedirektoratet at ordlyden i utkastets § 10 tredje ledd bør endres. Som nevnt over vil det ikke bare være nødvendig å ta ut søksmål der skadevolder motsetter seg kravet. Ofte vil manglende betalingsevne være årsaken til at kravet ikke betales. I disse tilfellene vil det også være nødvendig med tvangsinnfordring. Ordlyden gjenspeiler derfor bare delvis de typetilfeller hvor det må tas ut søksmål.

I utkastets § 10 tredje ledd siste punktum er det bestemt at det er Statens innkrevingssentral som skal avgjøre om staten skal gå til søksmål mot skadevolder for å få tvangsgrunnlag for regresskravet. Skattedirektoratet mener det er mer naturlig at fastsettingsmyndigheten (Kontoret for voldsoffererstatning) opptre som statens partsrepresentant, herunder avgjør om det skal tas ut søksmål. Skatteetaten kan imidlertid gi råd eller anbefaling knyttet til fremtidige muligheter for at kravet kan innfordres og om det av den grunn bør/ikke bør tas ut søksmål.

2. Prioritet for statens regresskrav (punkt 15.4.2)

Departementet foreslår i punkt 15.4.2 at statens regresskrav får prioritet etter krav som grunner seg på lovbestemt forsørgelsesplikt og skadelidtes krav mot skadevolder, men før krav på bøter, skatter og avgifter og andre krav, jf. dekningsloven § 2-8.

For staten vil forslaget til bedre prioritet for regresskravet trolig være provenynøytralt. Det vil si at selv om regresskravet vil få bedre dekning enn i dag, vil dekningen av statens krav på skatt og avgift kunne bli tilsvarende lavere så lenge innkrevingen av regresskravet pågår. Hvilket krav som dekkes ved lønnstrekk vil derfor ha underordnet betydning for staten. For kommunene og fylkeskommunene vil forslaget imidlertid kunne innebære redusert proveny i disse sakene. I følge punkt 20.2 om økonomiske og administrative konsekvenser er statens utgifter til voldsoffererstatningsordningen beregnet til 440 millioner kroner etter ny lov. Selv om forslaget vil ha liten betydning for kommunenes samlede proveny, som i 2019 var på ca. 200 milliarder kroner, mener vi likevel at dette bør tas i betraktning.

3. Ettergivelse og betalingsutsettelse (punkt 15.4.3)

Skattedirektoratet støtter forslaget om at ny lov ikke skal ha noen særbestemmelse om nedsettelse av statens krav mot skadevolder, og at betalingsutsettelse og nedsettelse vurderes av skatteetaten etter den generelle bestemmelsen i SI-loven § 8. Som fremhevet i høringen vil forslaget innebærer en likebehandling av personer som skylder staten penger fordi de har begått en straffbar voldshandling og andre som skylder staten penger. Forslaget vil også bidra til en mer effektiv og helhetlig behandling av lempesaker i skatteetaten, i tråd med Finansdepartementets forslag om samordning av reglene for lempning i skatteetaten i Prop. 1 LS (2018–2019) punkt 22.

4. Organisering og ansvar for utbetaling (punkt 17.4)

Spørsmål knyttet til organisering vil etaten avklare i dialogen med Finansdepartementet.

5. Forslag til forskrift om endringer i forskrift om Statens innkrevingssentral mv (punkt 22)

I høringsnotatets punkt 22 er det foreslått visse endringer i forskrift om Statens innkrevingssentral mv. (SI-forskriften).

Departementet foreslår å unnta regressvedtak etter lov om erstatning til voldsutsatte fra rentebestemmelsen i SI-loven § 7. Under punkt 15.4.4 siste avsnitt foreslår departementet også at tilbakebetalingskrav etter lov om erstatning fra staten til voldsutsatte tas med i listen med unntak i SI-forskriften § 3. Kravet synes å være uteglemt i forslaget til endringsforskrift.

I voldsoffererstatningsloven § 17 annet ledd er det bestemt at regresskrav innkreves av Statens innkrevingssentral med mindre departementet bestemmer noe annet. Bestemmelsen er ikke foreslått videreført i ny lov. For at skatteetaten skal ha innkreivingsmyndighet for kravet må det også inntas en tilføyelse i SI-forskriften § 1 bokstav l.

Skattedirektoratet har forskriftskompetansen til SI-forskriften og vil ivareta de overnevnte endringer av forskriften dersom det blir aktuelt.

Vennligst oppgi vår referanse ved henvendelse i saken.

Med hilsen

Mona Kristiansen
underdirektør
Juridisk avdeling
Skattedirektoratet

Kenneth A. Krokås

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskrevne signaturer.